

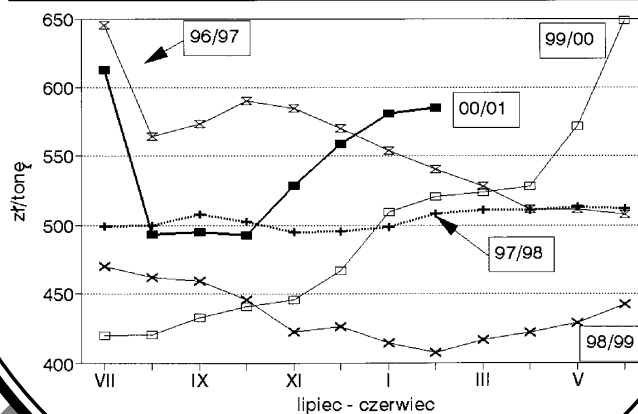
RYNEK ZBÓŻ

stan i perspektywy

ISSN 1231-3149

**RAPORTY
RYNKOWE**

Ceny skupu pszenicy 1996/97-2000/01
w układzie miesięcznym

CZERWIEC 2001

Raporty są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
- II. Krajowe zasoby – *M. Kisiel*
- III. Krajowe zużycie – *M. Kisiel, R. Urban, W. Łopaciuk*
- IV. Perspektywy handlu zagranicznego zbożami – *M. Kisiel, W. Łopaciuk*
- V. Zapasy na koniec sezonu – *M. Kisiel*
- VI. Interwencja rynkowa – *A. Orzyłowska-Fedak*
- VII. Ceny zbóż – *M. Kisiel*
- VIII. Aneks statystyczny

**Przy publikowaniu fragmentów raportu oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Raport przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: 827-36-64

AUTORZY:

dr Michał Kisiel

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 551

mgr inż. Wiesław Łopaciuk

- Zakład Badań Rynkowych IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 719

prof. dr hab. Roman Urban

- Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego IERiGŻ •
Tel.: (0 22) 826-25-85

mgr Agata Orzyłowska-Fedak

- Agencja Rynku Rolnego •
Tel.: (0 22) 623-10-70

Raport zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 22.05.2001 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Marian Brzóska (sekretarz), Tadeusz Chrościcki, Eugeniusz Gorzelak, Teresa Jabłońska-Urbaniak, Wojciech Józwiak,
Ryszard Kreft, Ewa Król-Pol, Jan Małkowski, Krzysztof Materko, Bożena Nowicka, Roman Urban, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejny raport wydany będzie w listopadzie 2001 r.

W serii Raporty Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:

1. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /13/ • czerwiec 2001,
2. Rynek rzepaku /19/ • czerwiec 2001,
3. Rynek owoców i warzyw /18/ • lipiec 2001,
4. Rynek ziemi rolniczej /4/ • lipiec 2001,
5. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /20/ • październik 2001,
6. Rynek pasz /10/ • październik 2001,
7. Rynek mięsa /21/ • październik 2001,
8. Rynek mleka /21/ • październik 2001,
9. Rynek drobiu i jaj /20/ • październik 2001,
10. Rynek zbóż /21/ • listopad 2001,
11. Rynek ziemniaka /20/ • listopad 2001,
12. Rynek cukru /20/ • grudzień 2001,
13. Popyt na żywność /2/ • grudzień 2001.

REASUMPCJA

Dobiegający końca sezon 2000/01 na krajowym rynku zbożowym upływa pod znakiem utrzymywania się nadwyżek popytu nad podażą, a równowaga rynkowa, mimo znacznego importu zbóż, przywracana jest na drodze wzrostu ich cen

Po głębokim spadku w kolejnych dwu latach gospodarczych 1999/00-2000/01, w nowym sezonie 2001/02 oczekiwać należy częściowej tylko odbudowy zasobów zbóż ze źródeł krajowych. Ukształtują się one w granicach 27,1-27,8 mln ton i w porównaniu z zasobami z r. 2000/01 mogą być o 8,0-12% większe, w zależności od wyniku zbiorów. Zapasy początkowe zbóż wyniosą ok. 1,7 mln ton, wobec 2,5 mln ton w sezonie 2000/01, tj. zmniejszą się o ponad 30%, natomiast globalna podaż z bieżących zbiorów może być większa o około 13-17%.

Zbiory zbóż podstawowych z mieszkankami i kukurydzą w r. 2001 ukształtują się w granicach 25,1-26,1 mln ton (wobec 22,3 mln ton w r. 2000), w zależności od zmian w poziomie nakładów środków plonotwórczych oraz warunków pogodowych w dalszych fazach rozwoju i dojrzewania roślin. Ze względu na 4% wzrost zasiewów i przewidywany 7-11% wzrost plonów, o 11-15% zwiększy się produkcja zbóż ozimych. Mimo przewidywanej redukcji powierzchni zasiewów, jeszcze bardziej bo o 14-19%, mogą zwiększyć się zbiory zbóż jarych, których plony w ubiegłym roku z powodu panującej suszy ucierpiały najbardziej.

Powierzchnia uprawy zbóż pod zbiory 2001 r. jest co najmniej tak duża jak pod zbiory roku 2000 – 8,8 mln ha, z czego ponad 2,6 mln ha przypada na uprawę pszenicy. **Plony zbóż** w r. 2001 prawdopodobnie ukształtują się w przedziale 28,6-29,7 q/ha, czyli w najlepszym razie będą dorównywały uzyskanym w r. 1999. Poziom nakładów środków plonotwórczych przemawia za tym, że bardziej prawdopodobna jest pesymistyczna wersja prognozy plonów.

Na skutek załamania produkcji zwierzęcej, **chłonność krajowego rynku zbóż** która w sezonie 1999/00 zmniejszyła się o ok. 2%, a w roku 2000/01 o dalsze 8,5% (do 25,3 mln ton), w sezonie 2001/02 zwiększy się, ale umiarkowanie. Przewiduje się, że krajowe zużycie zbóż wzrośnie o około 4% (o około 1 mln ton) i wyniesie 26,3 mln ton.

Spasanie zbóż, które w bieżącym sezonie obecnie szacowane jest na około 15,5 mln ton (spadek o 12% w porównaniu z r. 1999/00), w nadchodzącym sezonie może się powiększyć o około 5% do 16,3 mln ton, głównie na skutek oczekiwanego ożywienia w chowie trzody chlewnej i produkcji drobiarskiej.

Spożycie zbóż w sezonie 2001/02 najprawdopodobniej się obniży, jednak w minimalnym stopniu, a globalne praktycznie pozostanie na dotychczasowym poziomie. Wyniesie ono około 5,74 mln ton, a jego udział w krajowym zużyciu zbóż podwyższy

się do 23%. Niewielkim zmianom ulegnie również jego struktura.

W r. 2000 nastąpiła znacząca poprawa wyników ekonomiczno-finansowych **przemysłowych zakładów młynarskich** wyrażająca się m. in. w odzyskaniu przez 83% firm zdolności do generowania zysku i wzrostu do rekordowego poziomu rentowności oraz podwyższeniu się współczynnika płynności finansowej. Stało tak głównie z powodu wzrostu realizowanych marż i nadwyżki operacyjnej. Przemysł zbożowo-młynarski nadal jednak jest w trudnej sytuacji finansowej, m. in. ze względu na wysokie jego zadłużenie z tytułu kredytów finansujących majątek obrotowy (ponad 80% wartości tego majątku). W ukształtowanych warunkach rynkowych istnieją jednak szanse na poprawę stanu finansowego tego przemysłu w r. 2001.

W sezonie 2001/02 luka w pokryciu krajowego zapotrzebowania na zboża uzyskaną produkcją może wynieść w granicach 0,3-1,24 mln ton w zależności od wyników kampanii żniwnej 2001 r., wobec 3 mln ton w sezonie bieżącym. **Import zbóż** niezbędny dla utrzymania zapasów zbóż na bezpiecznym poziomie szacowany jest na 0,9- 1,5 mln ton

Wypełnienie luki w pokryciu zapotrzebowania dostawami z importu nie powinno nastęrczać większych trudności. Wręcz odwrotnie, wobec znacznego podwyższenia poziomu cen minimalnych pszenicy do 510

Bilans zbóż ogółem* w latach 1995/96 - 2000/01 i prognoza 2001/02 (tys. ton)

Lata	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02		2000/01=100		1999/00 =100
							variant I	variant II	wariant I	wariant II	
Zapasy początkowe	1584	1857	4156	3544	3217	2459	1665	1665	67,7	67,7	76,4
Areał uprawy	8532	8679	8857	8800	8653	8753	8785	8785	100,4	100,4	101,2
Plony	3,03	2,91	2,86	3,08	2,97	2,54	2,86	2,97	112,3	116,8	85,7
Produkcja	25859	25245	25351	27101	25690	22268	25092	26096	112,7	117,2	86,7
Import **	1945	3427	1463	1309	1348	2309	1440	900	62,4	39,0	171,3
Ogółem zasoby	29388	30529	30970	31954	30255	27035	28197	28661	104,3	106,0	89,4
Zużycie krajowe:	27263	26149	27119	28179	27673	25344	26315	26354	103,8	104,0	91,6
- spożycie	5815	5815	5810	5790	5793	5792	5794	5794	100,0	100,0	100,0
- wysiew	1919	1990	1970	1947	1961	1961	1961	1962	100,0	100,1	100,0
- zużycie przemysłowe	1083	822	895	1024	948	989	1020	1020	103,1	103,1	104,3
- spasanie	17277	16062	16965	18034	17673	15510	16321	16320	105,2	105,2	87,8
- straty i ubytki	1169	1460	1479	1384	1298	1092	1218	1257	111,6	115,1	84,1
Eksport	268	224	307	560	124	26	74	134	280,3	507,6	21,3
Zapasy końcowe	1857	4156	3544	3215	2459	1665	1809	2173	108,6	130,5	67,7
Zapas/zużycie (%)	6,7	15,8	12,9	11,2	8,8	6,6	6,9	8,2	x	x	x

*) łącznie z kukurydzą, ale bez gryki i prosa

Źródło: 1992/93-1998/99 wg GUS, 1999/00- 2000/01 szacunki i prognoza autorów

zł/t. i żyta do 355 zł/t. w skupie z dopłatą ARR istnieje zagrożenie, że mimo przywrócenia ostrego reżimu importowego, ochrona rynku krajowego przed tanim importem może stać się mało skuteczna. Z tego względu dostawy importowe w relacji do rozmiaru niedoborów mogą być nadmierne.

System interwencji na rynku zbóż w 2001 roku ma być kontynuacją wprowadzonego w 1999 roku programu skupu zbóż z dopłatą ARR dla producentów. W porównaniu z r. 2000 rozszerzona zostanie do 4.2 mln ton ilość zbóż skupowanych przy

podwyższonych minimalnych cenach – z 480 do 510 zł za tonę pszenicy i z 330 do 355 zł za tonę. Mają być także zwiększone o 20 zł za tonę pszenicy i żyta dopłaty ARR dla producentów. Równocześnie wzrosną do 300 tys. ton zakupy interwencyjne za środki własne ARR. Prowadzone będą one w listopadzie i grudniu po cenach minimalnych bez udzielania dopłat producentom.

Nadchodzący nowy sezon 2001/02 przyniesie najprawdopodobniej dalsze podwyższenie ogólnego poziomu **cen zbóż**. Dojdzie do tego głównie z tytułu zapowiadanego wzrostu mi-

nimalnych cen pszenicy i żyta oraz wysokości dopłat do cen. Podobnie jak w dwu poprzednich sezonach, również w roku 2001/02 rynkowe ceny zbóż w okresie funkcjonowania skupu zbóż z dopłatą oscylować będą wokół cen minimalnych. W dalszych miesiącach tego sezonu ich zmiany nie będą jednak przebiegały według scenariusza z sezonu 1999/00 i 2000/01. Po zakończeniu skupu z dopłatą ARR zboża zdrożeją, ale mało prawdopodobnym jest by ich ceny rynkowe zrównały się z cenami finalnymi dla producenta z października 2001 roku (620 zł/t za tonę pszenicy i 430 zł za tonę żyta).

SUMMARY

The surpluses of demand over grains supply are the main feature of the ending season of 2000/01. In spite of substantial grain imports the market equilibrium is reached on the way of price increases.

Following a deep decline in two consecutive seasons of 1999/00 and 2000/01 the supply of domestic grains in the new season of 2001/02 is expected to recover just partially. Domestic grain supplies are forecast to range from 27.1 to 27.8 mill tons, depending on the crops size, which would exceed by 8.0-12.0% those recorded in the 2000/01 season. Beginning stocks are projected at about 1.7 mill tons versus 2.5 mill tons in 2000/01, i. e. down by over 30%, while total grain supply from current crop may increase by some 13-17%.

The crops of basic grains, including maize and mixed grains in the year 2001 are to range from 25.1 to 26.1 mill tons (versus 22.3 mill tons in the year 2000), depending on the level of inputs and weather conditions in the further stages of the plants growth. Reflecting the increase in grain area by 4% and projected 7-11% increments in yields, the crops of winter grains may increase by 11-15%. In spite of likely reduction in area sown, the crops of spring grains are projected to increase even more – by 14-19%, since their yields last year suffered the most from the draught.

Area under grains in 2001 is expected to be at least as large as in previous

year – 8.8 mill ha, including 2.6 mill ha of wheat. Grain yields will probably vary in the range of 2.86 to 2.97 t/ha. Assuming the optimistic scenario grain yield would be equal to those recorded in 1999. However the level of input use indicates the pessimistic scenario as most likely to occur.

Reflecting the downward trends in livestock production, the capacity of domestic market in the season of 1999/00 shrunk by about 2% and by further 8.5% to in the 2000/01 season. A moderate increase in this respect is forecast for the 2001/02 season – domestic use of grain is expected to increase 4% or about 1 mill tons to 26.3 mill tons.

Feed use totalling in the current season about 15.5 mill tons (12% down from 1999/00) in the next season is likely to increase by 5% to 16.3 mill tons. This would reflect mainly upward tendencies in hog and poultry production.

Per capita food use in the 2001/02 season is to decline negligibly, while total food use of grains is likely to remain unchanged at 5.74 mill tons. Its contribution to total grain use would increase to 23%. Slight changes are forecast in the structure of food use of grains as well.

A remarkable improvement in financial standing and economic condition of grain-milling industry was observed in the year 2000. About 83% of the companies operating in the branch regained the ability to gener-

te profits. Moreover the branch as a whole reached a record level of profitability along with some improvement of financial liquidity ratio. However grain-milling industry still suffers from financial problems, due to among the others, high level of debts resulting from short term credits for working capital (over 80% of working capital value). Nevertheless, taking into account the future market conditions there are opportunities to improve financial standing of the branch also in the 2001 year.

The shortage of grain from current crops in the season of 2001/02 is likely to fall between 0.3 and 1.24 mill tons depending on the crop size (3.0 mill tons in 2000/01). Thus in order to keep grain stocks at a safe level necessary imports are estimated at some 0.9-1.5 mill tons.

The shortage should be filled up with imported grain without major problems. Even reverse, due to remarkable increase in minimum prices to 510 PLN/t (wheat) and 355 PLN/t (rye) offered within the framework of purchases with supplementary payments conducted by the Agricultural Market Agency (AMA), in spite of tighten back import regime, the protection of domestic market may appear not efficient, So the volume of grain imports is likely to be to high in relation to the size of the shortage.

The intervention scheme in the year 2001 would be a continuation of

Total grain balance sheet for the period of 1995/96-1999/2000 and forecast for 2001/2002 ('000 t)

Seasons	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02		2000/01=100		1999/00 =100
							wariant I	wariant II	wariant I	wariant II	
Opening stocks	1584	1857	4156	3544	3217	2459	1665	1665	67,7	67,7	76,4
Area sown	8532	8679	8857	8800	8653	8753	8785	8785	100,4	100,4	101,2
Yield	3,03	2,91	2,86	3,08	2,97	2,54	2,86	2,97	112,3	116,8	85,7
Crops	25859	25245	25351	27101	25690	22268	25092	26096	112,7	117,2	86,7
Imports	1945	3427	1463	1309	1348	2309	1440	900	62,4	39,0	171,3
Total supply	29388	30529	30970	31954	30255	27035	28197	28661	104,3	106,0	89,4
Domestic use	27263	26149	27119	28179	27673	25344	26315	26354	103,8	104,0	91,6
- food	5815	5815	5810	5790	5793	5792	5794	5794	100,0	100,0	100,0
- seeds	1919	1990	1970	1947	1961	1961	1961	1962	100,0	100,1	100,0
- industrial uses	1083	822	895	1024	948	989	1020	1020	103,1	103,1	104,3
- feed	17277	16062	16965	18034	17673	15510	16321	16320	105,2	105,2	87,8
- wastes and losses	1169	1460	1479	1384	1298	1092	1218	1257	111,6	115,1	84,1
Exports	268	224	307	560	124	26	74	134	280,3	507,6	21,3
Carryover stocks	1857	4156	3544	3215	2459	1665	1809	2173	108,6	130,5	67,7
Stocks/use ratio (%)	6,7	15,8	12,9	11,2	8,8	6,6	6,9	8,2	x	x	x

*) including maize (corn) but excluding buckwheat and millet

Source: 1992/93-1998/99 - CSO, 1999/00- 2000/01 authors' estimations and forecast

the programme of grain procurement with the AMA supplementary payment to the producers implemented in 1999. The scope of purchases within the programme as compared to the year 2000 will be widened to 4.2 mill tons procured at increased minimum prices from 480 to 510 PLN/t in case of wheat and from 330 to 355 PLN/t respectively in case of rye. The supplementary payments to the producers will also be increased by 20 PLN/t of wheat and rye. Accordingly direct intervention purchases for the AMA

own are to be increased to 300 thousand tons. The direct purchases are to be conducted in November and December at minimum prices without supplementary payments paid to the producers.

The new season of 2001/02 will probably bring further increase in overall level of grain prices. Announced rises of minimum prices of wheat and rye and supplementary payments are the main reasons of that. Similarly to two proceeding seasons, during the period of purchases with

supplementary payment, grain prices will fluctuate around the level of minimum prices also in the year 2001. However in the following months of the new season the changes in grain prices will diverge from the pattern observed in 1999/00 and 2000/01. After the period of intervention purchases grain prices will rise but they are not likely to exceed the level of final prices received by the producers (including the supplementary payments) paid in October 2001 (620 PLN/t of wheat and 430 PLN/t of rye).